

Persbericht

EIND DIT JAAR STAAT ER EEN SOLIDE SYSTEEM VOOR DE BORGING VAN MELK VAN GEZONDE DIEREN

Afgelopen week vond een overleg plaats met alle partijen, die betrokken zijn bij de invoering van het nieuwe geoptimaliseerde systeem om te kunnen voldoen aan de EU verplichting dat alleen melk van gezonde dieren beschikbaar komt voor menselijke consumptie. De betrokken partijen, zijnde de ministeries van VWS en LNV, NVWA, Stichting Geborgde Dierenarts (SGD), ZuivelNL en COKZ maken zich zorgen over de sfeer die sommige partijen rond de invoering van dit systeem creëren. Er zijn de afgelopen tijd allerlei beweringen gedaan over KoeMonitor en de toezichtsrol van de door VWS aangewezen SGD dierenarts, die laten zien dat er regelmatig een klok wordt geluid zonder exact te weten waar de klepel hangt. Dat leidt tot verwarring, onbegrip en zelfs weerstand en kan bovendien ten koste gaan van een goede garantieverschaffing voor onze zuivelproducten. Dat kan niet de bedoeling zijn. Doel van het overleg was om als betrokken partijen één gezamenlijke lijn te trekken en goede afspraken te maken voor de vervolgstappen van de invulling van het toezicht waarbij het voor iedereen duidelijk is waar de rollen en verantwoordelijkheden liggen. Het is complexe materie en in de resterende maanden van 2020 worden alle zeilen bijgezet om ervoor te zorgen dat er op 1 januari 2021 een solide en toekomstbestendig systeem staat.

Waar hebben we het nou precies over?

In de Europese hygiëneverordening 853/2004 staat, om precies te zijn in Bijlage III, sectie IX, hoofdstuk I deel I, dat voor de productie van rauwe melk en colostrum moet worden voldaan aan de volgende gezondheidsvoorschriften: Rauwe melk en colostrum moet afkomstig zijn van dieren:

- a Die geen symptomen vertonen van een besmettelijke ziekte die via melk en colostrum op de mens kan worden overgebracht;
- b Die in een goede algemene gezondheidstoestand verkeren, geen ziekteverschijnselen vertonen die in besmetting van de melk en het colostrum zouden kunnen resulteren en, in het bijzonder, niet lijden aan aandoeningen van de voortplantingsorganen waarbij afscheiding plaatsvindt, aan darmontsteking waarbij diarree en koorts optreden of aan een zichtbare uierontsteking;
- c Die geen uierlaesies vertonen waardoor de melk en het colostrum kunnen worden aangetast;
- d Waaraan geen verboden stoffen of producten zijn toegediend en die geen illegale behandeling in de zin van Richtlijn 96/23/EG hebben ondergaan;
- e Waarbij in het geval van toediening van toegestane stoffen of producten de daarvoor voorgeschreven wachttijd in acht is genomen.

De melkveehouder en zuivelverwerker zijn er als respectievelijk leverancier en ontvanger van rauwe melk (of colostrum) gezamenlijk primair verantwoordelijk voor dat bovengenoemde gezondheidsvoorschriften worden nageleefd. Deze Europese verplichting geldt al jaren en werd voorheen geborgd door 4 periodieke bedrijfsbezoeken (PBB) van de dierenarts per jaar. Bij een inspectie die de Europese Commissie (EC) enige tijd geleden uitvoerde in Nederland, werd opgemerkt dat die systematiek niet geheel voldeed aan de Europese hygiëneverordening. De mate van toezicht werd te beperkt gevonden en het systeem stond niet onder officieel veterinair toezicht.

Oplossingsrichting

De afgelopen periode is er op meerdere fronten hard gewerkt om beide kritiekpunten weg te werken. Aan de ene kant heeft de sector zelf een alternatief ontwikkeld dat beter voldoet aan de controle op de naleving van bovengenoemde 5 onderdelen uit de hygiëneverordening dan de oude systematiek. Dat alternatief heet KoeMonitor en is, in tegenstelling tot wat velen denken, tot stand gekomen in goed overleg tussen melkveehouders, zuivelverwerkers en dierenartsen. KoeMonitor is GEEN overheidsverplichting, maar kan wél goede invulling geven aan de vereisten uit de hygiëneverordening en is om die reden door verschillende zuivelkwaliteitssystemen, zoals Fokus Planet en KKM, omarmd om de gezamenlijke verantwoordelijkheid van veehouder en zuivelverwerker in te kunnen vullen.

Om het tweede kritiekpunt van de EC weg te nemen heeft het Ministerie van VWS, als verantwoordelijk departement voor voedselveiligheid, de inwerkingtreding van de nieuwe Europese Controleverordening (Vo 2017/625) in december 2019 aangegrepen om de dierenartsen, die zijn aangesloten bij de Stichting Geborgde Dierenarts (SGD), aan te wijzen voor het officiële veterinaire toezicht op de bovengenoemde gezondheidsvoorschriften. Hiermee kan de kwaliteit van de dierenartsen die de officiële controletaak uitoefenen worden geborgd.

Aangezien de controle op bovengenoemde punten a tot en met e van de gezondheidsvoorschriften in KoeMonitor zitten, kan dat de dierenarts behulpzaam zijn bij de invulling van zijn of haar toezichtstaak. Als een bedrijf niet met KoeMonitor werkt, zal de dierenarts op een andere manier inzichtelijk moeten krijgen of de melkveehouder aantoonbaar kan maken dat aan de punten a tot en met e wordt voldaan. De EU regelgeving schrijft wat dat betreft voor dat de dierenarts met name de gezondheidsstatus van de dieren controleert, dat er geen verboden middelen worden gebruikt en dat de grenswaarden van toegelaten middelen niet worden overschreden. Grosso modo komt dat dus neer op dezelfde bovengenoemde punten a tot en met e. De dierenarts mag deze officiële controles combineren met reguliere bedrijfsbezoeken. Indien er redenen zijn om aan te nemen dat aan één of meerdere van de punten a tot en met e niet wordt voldaan, controleert de dierenarts de algemene gezondheidstoestand van de dieren.

Wat betekent dit concreet?

Dit betekent dat op de eerste plaats wordt ingeregeld dat de ondernemers, zowel de veehouders als de zuivelverwerkers, aantoonbaar kunnen maken dat ze voldoen aan de gezondheidsvoorschriften, die de EU stelt aan rauwe melk en colostrum. Het voordeel van KoeMonitor is dat de veehouder en zuivelverwerker continu een vinger aan de pols houden of aan de voorschriften wordt voldaan. Een ander systeem mag ook, mits ermee kan worden aangetoond dat melkveehouder en zuivelverwerker aan de gezondheidsvoorschriften voldoen.

Daarnaast wordt ingeregeld dat het officiële toezicht volledig voldoet aan de nieuwe EU controleverordening die op 14 december 2019 in werking is getreden. De NVWA is in Nederland de bevoegde autoriteit voor het toezicht op de voedselveiligheid, maar laat sinds jaar en dag de toezichtstaken in de zuivelsector over aan het COKZ vanwege de gedegen sector kennis. Het COKZ is, om aan de nieuwe controleverordening te voldoen, net als de bij de SGD aangesloten dierenartsen door VWS aangewezen als officiële toezichthouder. Het COKZ en de SGD dierenarts zijn dus de primaire toezichthouders. De NVWA opereert in dit kader wat meer op de achtergrond en gaat een rol spelen als er grote problemen aan de orde zijn op zaken die niet direct te maken hebben met het leveren van melk van gezonde dieren zoals een aangifteplichtige dierziekte, dierverwaarlozing en illegaal middelengebruik. COKZ en SGD dierenarts hebben de verplichting om regelmatig de resultaten van hun officiële controles te delen met de NVWA.

Om aan die rapportageverplichting ten aanzien van de officiële controletaak aan de NVWA te kunnen voldoen, werkt de SGD voor dierenartsen aan een module gekoppeld aan het bestaande

BedrijfsGezondheidsPlan (BGP) waarmee de kwaliteit van de dierenarts aangetoond kan worden. In de media is gesuggereerd dat deze BGP-module KoeMonitor overbodig zou maken, maar dat is niet juist. Het zijn twee verschillende zaken. De BGP-module is bedoeld om de kwaliteit van de dierenarts te borgen en in dat kader controleresultaten vast te kunnen leggen. KoeMonitor of een gelijkwaardig kwaliteitssysteem ondersteunt melkveehouder en zuivelverwerker bij hun dagelijkse verantwoordelijkheid om aantoonbaar te maken dat melk van gezonde koeien komt. Het gebruik van een dergelijk kwaliteitssysteem is GEEN overheidsverplichting. Dat sommige melkveehouders het toch als een verplichting voelen, komt simpelweg omdat het merendeel van de Nederlandse zuivelverwerkers ervoor kiest om met KoeMonitor aan te tonen dat aan de EU-gezondheidsvoorschriften wordt voldaan. Dat is een zaak tussen afnemer en leverancier.

De vervolgstappen

Omdat het best complexe materie is, waarbij de SGD dierenarts een officiële toezichtstaak heeft gekregen die bovendien moet passen in het bestaande toezichtstelsel, hebben de betrokken partijen besloten om ruim de tijd te nemen om dit goed in te regelen. Dat betekent dat we 2020 als pilotjaar gebruiken om zoveel mogelijk alle knelpunten op te lossen en goede afspraken te maken. Denk daarbij aan zaken als de informatie uitwisseling tussen de toezichthouders of het maatregelenpakket voor het geval een dierenarts de officiële taken niet goed uitvoert.

Uiteindelijk doel is om te blijven kunnen garanderen dat onze zuivelproducten aantoonbaar alleen afkomstig zijn van gezonde dieren. En dat is een gemeenschappelijk doel. Zoals gezegd worden de komende maanden gebruikt om proef te draaien zodat er op 1 januari 2021 een solide en toekomstbestendig systeem staat.